TYJ

Lausunto
13.11.2019

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä 83/2019

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Lisäpäiväoikeuden ikärajan nostaminen

Nyt voimassa olevan lain mukaan työttömyyspäivärahaa maksetaan lisäpäivinä vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneille, jos etuudensaaja on täyttänyt 61 vuotta ennen enimmäisajan täyttymistä. Esityksessä ehdotetaan, että ikäraja olisi 62 vuotta vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö pitää lisäpäiväoikeuden ikärajan nostamista esitetyllä tavalla ymmärrettävänä, joskaan ei toivottuna. Esitys on ymmärrettävä ottaen huomioon vuoden 2017 eläkeuudistus ja pyrkimys pidentää työuria.

Ansiopäivärahan saajista yhä useampi on 60-vuotias tai sitä vanhempi. Vuoden 2018 lopussa useampi kuin joka viides ansiopäivärahan saajista oli vähintään 60-vuotias, kun vielä vuoden 2009 lopussa vastaava osuus oli vajaat 10 %. Samanaikaisesti alle 60-vuotiaiden saajien määrä puolestaan on laskenut 37 %.

Edellä kerrotut luvut kertovat siitä, että ikääntyneiden työnhakijoiden on monesta syystä muita työnhakijoita vaikeampi työllistyä. Tähän vaikuttavat työkuntoon ja ammattitaitoon liittyvät seikat, mutta ennen kaikkea työnantajien haluttomuus palkata ikääntyviä työntekijöitä. Näiden syiden vuoksi Yhteisjärjestö pitää tärkeänä, että ne erityisjärjestelyt, joilla mahdollistetaan ikääntyneiden työnhakijoiden pysyminen ansioturvan piirissä, säilytetään. Näin onkin esityksessä tehty.

Vielä toivottavampaa olisi, että ikääntyneiden henkilöiden työllistymistä tuetaan nykyistä enemmän erilaisin palveluin ja että tällä ikäryhmällä on riittävä työnhaun tuki. Yhteisjärjestö pitää tärkeänä, että 60 vuotta täyttäneille työnhakijoille järjestettävien palveluiden ja velvoitetyömahdollisuuksien luomiseen panostetaan ja palveluprosesseja kehitetään. Samalla tulee huolehtia siitä, että kehitetyt palvelut ja työnhaun tukemisen keinot ovat tehokkaita siinäkin mielessä, että ne todellisuudessa lisäävät ikääntyneiden työnhakijoiden työllistymistä. Kuten esityksessä on todettu, näihin muutoksiin ei tarvita välttämättä lainmuutosta, vaan työvoimahallinnolle riittäviä resursseja ja työvoimahallinnon ohjaamista tukemaan ikääntyvien työnhakijoiden työllistymistä.

Yhteisjärjestö kiinnittää vielä huomiota siihen, että muutos edellyttää toimeenpanojärjestelmältä järjestelmämuutoksia, vaikka lainmuutos vaikuttaa vasta usean vuoden jälkeen eikä muutoksia tarvitse toteuttaa heti. Lisäksi lainmuutokset edellyttävät etuuden saajien neuvontaa ja ohjausta. Myös uutta viestintää tarvitaan. Etuuden saajien on vaikeaa hahmottaa ja ymmärtää lainsäädäntöä, joka sisältää erilaisia ikärajoja ja enimmäiskestoja,

vaikkakin lisäpäiväoikeutta koskeva pykälä on jo hyvin pitkään ollut vastaavalla tavalla vaikeaselkoinen ja monimutkainen.

Työnantajan omavastuumaksua koskeva muutos

Esityksessä ehdotetaan, että työnantajan omavastuuta lisäpäivien ja ikääntyneiden työttömyysetuuksien rahoituksesta muutetaan nostamalla työnantajien rahoitusvastuun päättymisikää 63 vuodesta 64 vuoteen. Muutos vastaa ehdotettua lisäpäivien alaikärajan nousua. Yhteisjärjestö kannattaa esitettyä muutosta.

Työttömyysetuuden myöntämisen yläikärajan nosto

Työttömyysetuus myönnetään enintään sen kuukauden loppuun, jona etuudensaaja täyttää 65 vuotta. Esityksen mukaan näin on tulevaisuudessakin niiden etuudensaajien osalta, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1965. Eläkelainsäädännön muuttamisen vuoksi esityksessä ehdotetaan, että vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneille työttömyysetuutta voitaisiin myöntää enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona etuudensaajalle syntyy eläkeoikeus. Yhteisjärjestö pitää muutosta perusteltuna.

Yhteisjärjestö kiinnittää huomiota siihen, että yläikäraja, joka on tähän saakka ollut yksiselitteinen, muuttuu vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden osalta vaikeaselkoiseksi ja toimeenpanon kannalta nykyiseen verrattuna monimutkaisemmaksi. Tosin asia konkretisoituu vasta vuonna 2030.

Silloin, kun etuusoikeus perustuu lomautukseen, työttömyysetuutta voidaan myöntää sen kuukauden loppuun saakka, jolloin etuudensaaja täyttää 68 vuotta. Tätä ikärajaa ei esityksessä ehdoteta muutettavaksi myöskään vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneiden osalta. Asia konkretisoituu kuitenkin näiden tietojen mukaan aikaisintaan vuonna 2033, joten sen korjaaminen ei ole vielä välttämätöntä.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Niina Jussila
toiminnanjohtaja
050 911 8511
niina.jussila@tyj.fi